

проблему, адже при використанні метонімії спостерігаються значні розходження в англійській та українській мовах. В зв'язку з цим при перекладі нерідко потрібно повертатися до основного значення слова, тобто до того, яке породило метонімічне перенесення значення. Тут також велику роль відіграє узус: *The voice at Bogle's was invisible* [5, р. 51]. – *Голос у ресторані Богля був невидимкою* [4, с. 274]. Стилістичний аспект необхідний перекладачу, адже без нього не може вийти гарного, звучного перекладу. Саме стилістичний аспект демонструє не лише переклад з мови оригіналу на мову перекладу, а й майстерність перекладача. Експресія при перекладі надає більшої виразності вихідному тексту. Для того, щоб мова відповідала основним стилістичним вимогам, була виразна, точна, стилістично вмотивована, а використані засоби були максимально доцільними для вираження даного змісту в конкретному контексті, перекладачу потрібно обов'язково добре володіти стилістичними ресурсами обох мов і знати їх стилістичні норми.

Отже, лексико-стилістичні трансформації відіграють важливу роль при перекладі, а особливо, коли мова йде про художню літературу. Як відомо, основною ознакою літературно-художнього стилю є підпорядкованість усіх його мовних засобів завданню створення художнього образу. Образність є основою художнього тексту, а конкретний спосіб її вияву відрізняє один текст від іншого. Художній переклад – відображення думок і почуттів автора прозового або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтілення його образів у матеріал іншої мови. Художній переклад має справу не з комунікативною функцією мови, а з її естетичною функцією, оскільки слово виступає як «першоелемент» літератури. Це вимагає від перекладача особливої ретельності та ерудованості.

Література:

1. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
 2. Комиссаров В. П. Современное переводоведение. – М.: Изд-во «ЭТС», 2001. – 278 с.
 3. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Учеб. пособие. – М.: Высшая школа, 1983. – 303 с.
 4. Генрі О. Королі і капуста: Пер. з англ. – Харків: Фоліо, 2008. – 315 с.
- ***
5. Henry O. Selected stories. New York: The Odyssey Press, 1922. – 282 p.

ЕЗИК, РЕЧ, ГЛАСНА КОМУНІКАЦІЯ

Ст. викл. Рябуха Т. В., студ. Лемешенко В. В.
Мелітопольський державний педагогічний університет
ім. Богдана Хмельницького, Україна

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ РОБЕРТА ЛЬЮІСА СТІВЕНСОНА (НА ПРИКЛАДІ ЗБІРКИ «UNDERWOODS» («ПІДЛІСОК»))

Роберт Льюїс Стівенсон – одна з найяскравіших постатей англійської літератури кінця XIX століття. Він відомий усьому світові своїми віршами, баладами, романами. Його твори стверджують оптимістичне прагнення до торжества високих моральних ідеалів. Поезія Стівенсона відрізняється щирістю, сердечністю та вимогливим пошуком нових засобів виразності.

Одноєю з найцікавіших збірок його поезій є збірка «Підлісок», яка вийшла друком у 1887 році. Вона поділяється на дві частини – англійську та шотландську. Родина Стівенсона хоч й належала до успішних єдинбурзьких буржуа, була повністю двомовною (знали як англійську, так і шотландську мови). Використання шотландської мови Скоте у її розмовному варіанті ніби розковує поета, дає йому свободу, простоту та природній, органічний зв'язок з вітчизняною фольклорною традицією.

У своїх примітках до віршів Стівенсон скаржився на занепад Скоте, виражав сумнів щодо її відродження. «Наближається день», – траурно наголошував він, «коли забудуть цю прославлену та покірну мову» [3].

Вказуючи на можливу загибель мови, Стівенсон не перестає боротися за її право на життя. Оскільки його ім'я було відомим у кожній родині, рішення видати вірші на Скоте свідомо відродило традицію, яка помирала. Жоден з видатних шотландських поетів дев'ятнадцятого століття не зробив цього.

На початку шотландської частини свого «Підліску» Роберт Льюїс Стівенсон подає таблицю основних фонетичних особливостей голосних Скоте. Чисельними є тут дифтонги, деякі з яких англієць й не вимовить.

Наприклад, буквособолучення *ae* вимовляється як відкрите довге /a:/: An' sae wull I! [4, с. 131], the winter blae [4, с. 132], proper kind o' claes [4, с. 137].

Буквособолучення *ea*, *ee*, *ie* вимовляється як звук /æ/: An' Embro Hie Kirk's [4, с. 137], an unco ferlie seen [4, с. 139], weary play [4, с. 142].

Буквособолучення *ou* та літера *u* вимовляються як /u:/: Lies mangled throu'ther [4, с. 120], Couthy and bien [4, с. 122].

Літера *y* вимовляється як відкрита *i* /ai/: shady dells [4, с. 125].

Багато приголосних вимовляються як і в англійській мові, але є й деякі відмінності.

Для Скоте характерним є ротацизм – вимова *r* у всіх позиціях [5]: *The ither went hame wi' the ither twa men* [4, с. 124], *Weet the lang roads whaur gangrels plod* [4, с. 131].

Поєднання *wr* на початку слова відображається як */vr/*: *There's rowth o' wrang* [4, с. 132], *Syne was wreckit* [4, с. 139].

Kn вимовляється як */kn/* або */tn/* [5]: *Pentland's knees* [4, с. 122], *dingin' knocks* [4, с. 125].

Кінцеві літери «*v*», «*f*», «*th*» часто не вимовляються [5]: *is brawer still to gi'e* [4, с. 130], *I wadnae gi'en* [4, с. 122], *Wi' whatna joy* [4, с. 139].

Буквосполучення «*Wh*» звичайно вимовляється як */hw/* [5]: *Whan day has gane* [4, с. 145], *When aince Aprile* [4, с. 123].

Також шотландська мова Скоте має свої граматичні особливості, які не властиві унормованому варіантові англійської мови:

- Іменники формують множину за допомогою закінчень *-n*, *-en* [2, с. 15]: *ee/een* (eye/eyes) – *It blew in the een of a' o' the three* [4, с. 124].

- Особливим є формування прикметників у Скоте. На відміну від англійської мови вони утворюються за допомогою суфіксів [2, с. 21]:

- *-ie*, *-y*: *buckie* [4, с. 120], *bonny bield* [4, с. 122], *sonsie lasses* [4, с. 125];

- *-fu*: *a doubtfu' dispensation*, *faithfu' ministration* [4, с. 139], *painfu' pleasure*, *wafu' peety* [4, с. 125], *be watchfu'* [4, с. 131], *dulefu' house* [4, с. 132];

- *-some*: *Wi' gladsome caper* [4, с. 146], *stawsome kind* [4, с. 139].

- Дієслово у англо-шотландській мові Скоте не відмінюється за особами та числами, на відміну від нормативного стандарту англійської мови. Простий минулий час дієслів утворюється за допомогою закінчень *-it*, *-t* або *-ed* (що є характерним для літературного стандарту англійської мови) в залежності від попередньої приголосної чи голосної [2, с. 48]:

- *hurtit*, *skelpit* (smacked), *mendit*;

- *traivelt* (travelled), *raxt* (reached), *telt* (told), *kent* (knew/known);

- *cleaned*, *scrieved* (scribbled), *speired* (asked), *dee'd* (died).

Модальні дієслова *meu* (may), *sall* (shall) використовуються не досить широко, але їх можна знайти у письмовій формі: *Sall ryve the guid* [4, с. 142], *guid-man sall bide awe* [4, с. 125]. Переважно шотландці використовують модальне дієслово *can*: *I cannae just mind* [4, с. 137], *I cannae bear* [4, с. 145].

- Прислівники Скоте переважно мають закінчення *-s*, *-lies*, *lins*, *gate(s)* and *wey(s)* – *wey*: *whiles* (at times): *An' whiles*, *at orra times* [4, с. 131].

- Числівники Скоте відрізняються своїм написанням й вимовою від числівників англійської літературної мови. Наприклад, *twa* – two, *sax* – six тощо: *Ane went hame* – one went home, *Eleeven*, *twal an' ane an' twa* – Eleven, twelve, and one and two [4, с. 124], *at sax o'clock* – at six o'clock [4, с. 122].

• У мовному варіанті Сकोте існує п'ять типів вказівних займенників (у стандартизованій англійській мові їх тільки два): *this*, *that*, *sic*, *yon* (*thon*), (*the*) *tither* [2, с. 69]: *This yin a stot an' thon a stirk* [4, с. 139], *I mind me on yon bonny bield* [4, с. 122].

• Прийменники Сकोте мають схожу форму та використання з прийменниками англійської мови, але мають інше написання та вимову:

- *aff*, *affa* – *off*: *A wind got up frae affa the sea* [4, с. 124], *Packed aff his lane* [4, с. 135];
- *ahint* – *behind*: *My conscience girrs ahint the dyke* [4, с. 135], *A thocht ahint, in runkled breeks* [4, с. 125];
- *alang* – *along*: *Alang the steep roof stoyt an' stammer* [4, с. 137];
- *amang* – *among*: *Sit down amang my ain dissenters* [4, с. 139], *Was still amang us here belaw* [4, с. 146], *Amang the heather* [4, с. 120];
- *atween* – *between*: *Atween the muckle Pentland's knees* [4, с. 122];
- *awa* – *away*: *An' weary winter weel awa'* [4, с. 123];
- *ayont* – *beyond*: *O years ayont, O years awa'* [4, с. 124];
- *doun* – *down*: *The herd comes linkin' doun the brae* [4, с. 122];
- *frae* – *from*: *Frae sheep or men* [4, с. 122], *An' aye as love frae land to land* [4, с. 123];
- *gin* – *if*: *Gin death's as shure to men as killin' is to kye* [4, с. 130];
- *ower* – *over, across*: *Gangs heels ower hurdies* [4, с. 123], *It aye comes ower me wi' a spang* [4, с. 135].

Англо-шотландській мові Сकोте притаманний прямий порядок слів: *It's gey an' easy spierin'* [4, с. 130], *I write in Lallan* [4, с. 120]; а також вираження заперечення за допомогою частки *nae*: *I wadnae gi'en a chucky-stane* [4, с. 122], *I cannae mend your cart* [4, с. 132], *I didnae drink*, [4, с. 139].

Однією з головних лексичних особливостей мови Сकोте є наявність редукованих слів [1, с. 16]. Ми можемо помітити редуковані слова у таких рядках поета: *I' the ram-stam, harum-scarum raw* [4, с. 123], *The clinkum-clank o' Sabbath bells* [4, с. 125], *But since we're in it, willy-nilly* [4, с. 131].

Отже, Стівенсон використав у своїх творах усе багатство рідної мови Сकोте, надавши їй друге життя, відродивши національну мовну традицію.

Література

1. Concise Scots dictionary. [Edited by M. Robinson]. – E.: Edinburgh University Press Ltd, 2005. – 483 p.
2. Eagle A. *Aw Ae Wey* – Written Scots in Scotland and Ulster. – E., 2008. – 90 p.
3. Fergus D. *A Major Minor Poet?* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://textualities.net/david-fergus/a-major-minor-poet/>
4. Stevenson R. L. *Poems*. Classic Poetry Series. / R. L. Stevenson. Edinburgh, – 2004. – 231 p.
5. *Wir Ain Leed. A Innin Tae Modren Scots* [Електронний ресурс] / A. Eagle. – E.: 2000. – Режим доступу: <http://www.scots-online.org>